

IT Akadeemia tudengite stipendiumite küsitlus

JUUNI 2014

Lühiülevaade küsitlusest

Hariduse Infotehnoloogia SA viis perioodil 04.06.2014-16.06.2014 Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli tudengite seas läbi stipendiumite teemalise küsitluse. Küsitluse peamine eesmärk oli saada teavet, kuidas on stipendiumite maksmine mõjutanud tudengite erialavalikut ning kuidas mõjutab stipendiumite maksmine nende õpikäitumist ning majanduslikku toimetulekut. Lisaks uuriti, kuidas hindavad tudengid stipendiumite kohta käiva info kättesaadavust, stipendiumite maksmise korraldust ja stipendiumite suurust.

Andmed

Kokku vastas küsitlusele 308 üliõpilast ehk 22% antud õppekavade tudengitest. Küsitlusele vastanute jagunemine ülikoolide ja õppekavade vahel on toodud allpool.

Tabel 1

Ülevaade küsitlusele vastanutest

Õppekava	Tudengite arv	Küsitlusele vastajate arv	Vastajate osakaal
TÜ Informaatika (bakalaureuseõpe)	444	114	26%
TÜ Informaatika (magistriõpe)	90	14	16%
TÜ Tarkvaratehnika (magistriõpe)	83	27	33%
TTÜ Informaatika (bakalaureuseõpe)	564	107	19%
TTÜ Arvutisüsteemid (magistriõpe)	68	16	24%
TTÜ Küberkaitse (magistriõpe)	133	30	23%
<i>Tartu Ülikool/kokku</i>	<i>617</i>	<i>155</i>	<i>25%</i>
<i>Tallinna Tehnikaülikool/kokku</i>	<i>765</i>	<i>153</i>	<i>20%</i>
KOKKU	1382	308	22%

Küsitlusele vastajatest on stipendiume saanud 239 (77,6%) tudengit ning stipendiume ei ole saanud 69 (22,4%) tudengit. Küsitletute (N=308) jagunemine vastavalt vanusele ja soole on toodud tabelis 2.

Tabel 2

Küsitlusele vastanute sooline ja vanuseline jaotus

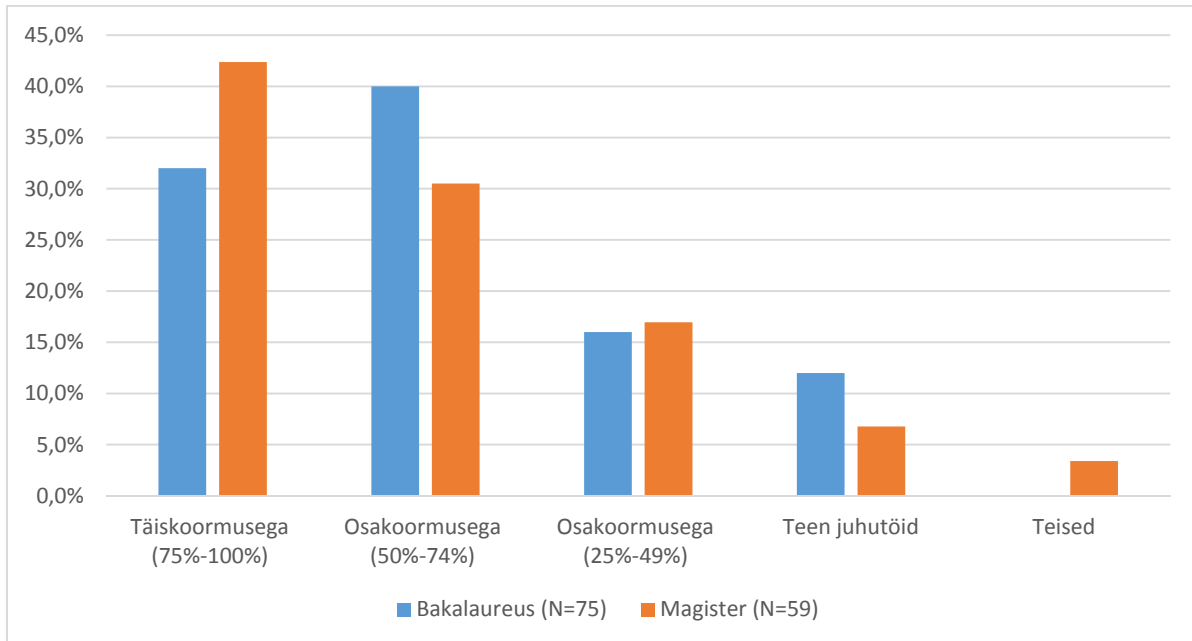
	Kuni 20 aastat	21-25 aastat	26-30 aastat	31- ... aastat
Mees	58 (18,8%)	125 (40,6%)	28 (9,1%)	18 (5,8%)
Naine	32 (10,4%)	34 (11%)	11 (3,6%)	2 (0,6%)
Kokku	90 (29,2%)	159 (51,6%)	39 (12,7%)	20 (6,5%)

Küsitlus oli kättesaadav eesti ja inglise keeles. Vastajatest 233 (76%) vastas eestikeelsele küsitlusele ja 75 (24%) ingliskeelsele.

Küsitletutest töötas 134 tudengit (44%). Vastanud bakalaureuse õppes õppivatest tudengitest töötas 34% (75 üliõpilast) ja magistriõppes õppivatest tudengitest 68% (59 üliõpilast). Vastanute töökoormust kajastab joonis 1.

Joonis 1

Töötamine bakalaureuse- ja magistriõppes

Peamine valdkond, kus küsitlusele vastajad töötavad on infotehnoloogia. Täpsemast jaotusest annab ülevaate järgnev tabel.

Tabel 3

Töötavate tudengite töövaldkonnad

Infotehnoloogia	100 (74,6%)
Teenindus ja kaubandus	8 (6%)
Haridus ja kultuur	7 (5,2%)
Meedia	4 (3%)
Äritegevus	3 (2,2%)
Tööstus, tootmine	2 (1,5%)
Finants, vahendus	1 (0,7%)
Transport, side	1 (0,7%)
Riigikaitse	1 (0,7%)
Korraldus, päästeteenistus	1 (0,7%)
Muud valdkonnad	6 (4,5%)

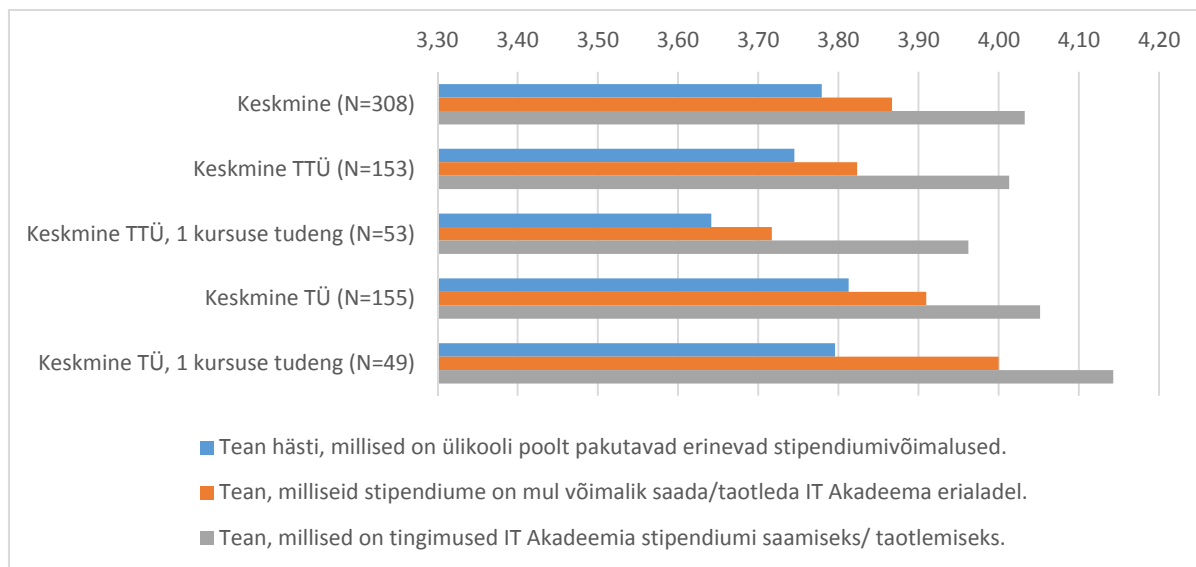
1. Info kättesaadavus

Uurisime, kuivõrd teadlikud on tudengid stipendiumivõimalustest ning millistest allikatest nad infot stipendiumite kohta saavad. Tudengid hindasid 5-palli süsteemis väiteid, kuivõrd nad on kursis ülikoolide poolt jagatavate stipendiumitega ja IT Akadeemia poolt jagatavate stipendiumitega ning hindasid, kas nad on teadlikud, millised on tingimused IT Akadeemia stipendiumite taotlemiseks ja saamiseks.

Üldiselt hindavad tudengid enda teadlikkust IT Akadeemia raames makstavate stipendiumide osas paremaks kui muude ülikooli poolt pakutavate stipendiumivõimaluste osas. Samuti hindab valdav osa tudengitest heaks või väga heaks oma teadlikkust tingimuste osas, mida peab täitma IT Akadeemia stipendiumi taotlemiseks ja saamiseks.

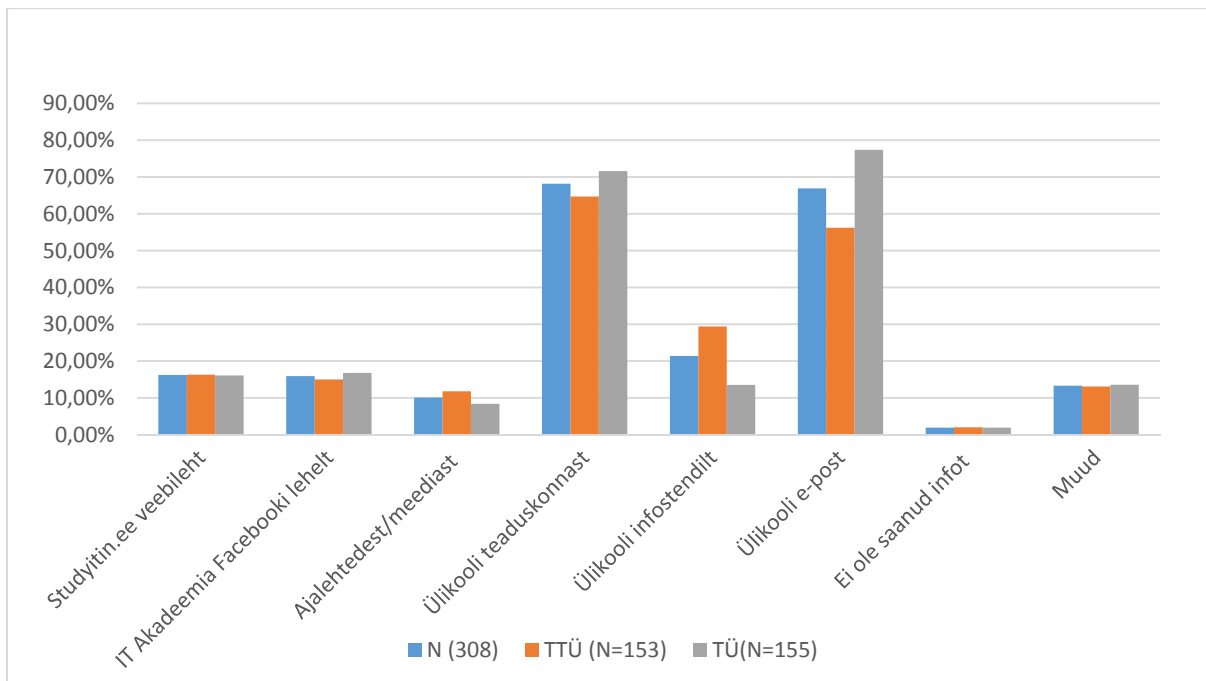
Ülikoolide keskmiste võrdluses hindavad TÜ tudengid oma teadlikkust pisut kõrgemalt kui TTÜ üliõpilased, ent erinevus ei ole suur. Küll on aga võimalik välja tuua ülikoolidevaheline erisus esmakursuslaste teadlikkuse osas. TÜ esmakursuslaste teadlikkus IT Akadeemia stipendiumivõimaluste ja –tingimuste kohta on kõrgem kui teise ja enama aasta üliõpilastel, TTÜs on esmakursuslaste teadlikkus madalam.

Joonis 2
Teadlikkus stipendiumite osas

Tudengid saavad teavet stipendiumite kohta erinevatest infoallikatest. Ülevaate erinevate infoallikatest annab alljärgnev joonis nr 3.

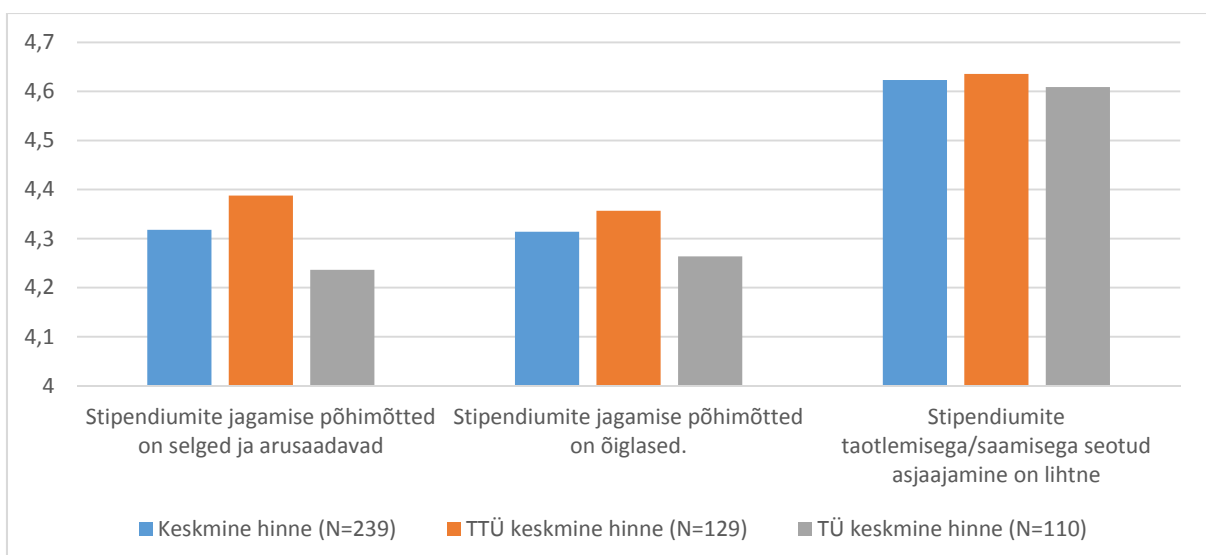
Joonis 3
Infoallikad stipendiumite kohta (valida võis mitu vastust)

Selgub, et peamine allikas, kust tudengid saavad infot stipendiumivõimaluste kohta, on ülikoolide teaduskonnad ja instituudid. Muude infokanalite osakaal on väiksem. Lisaks küsitluses välja pakutud vastusevariantidele, on 8% tudengitest saanud infot sõpradelt, mentorilt ja tuutorilt ning 6% ka ülikooli veebilehelt.

Uurisime lisaks tudengite hinnanguid stipendiumite jagamise põhimõtete osas. Tudengite antud hinnangud näitavad, et stipendiumite jagamise põhimõtted on mõlemas ülikoolis õppivate tudengite jaoks üldjuhul selged, arusaadavad ning õiglased. Ka stipendiumi taotlemisega seotud asjaajamine on küllaltki lihtne.

Joonis 4
Hinnangud stipendiumikorralduse kohta (hinnangud skaalal 1-5)

Küsitlusele lisatud kommentaaridest (kokku 4 kommentaari) selgus, et tudengid soovivad lisaks saada infot stipendiumi saajate ja minimaalse keskmise hinde kohta, et teada, kui palju eelmisel semestril stipendiumi saamisest puudu jäi.

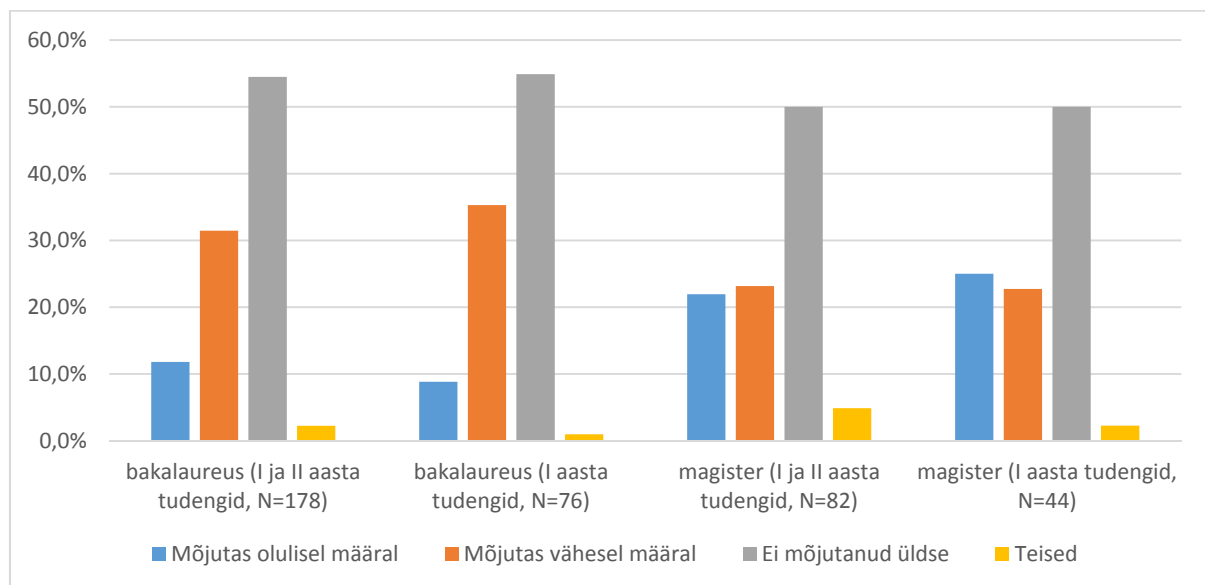
2. Stipendiumite maksmise mõju erialavalikule ja õpikäitumisele

2.1 Stipendiumite maksmise mõju erialavalikule

Küsitluse käigus soovisime saada vastust küsimusele, kuidas mõjutab stipendiumite erialavalikut stipendiumite maksmine IT Akadeemia õppekavadel. Küsitlusest selgus, et stipendiumite maksmise mõju erialavalikule on olnud pigem vähene. Täpsema ülevaate tudengite hinnangutest annab alljärgnev joonis nr 5.

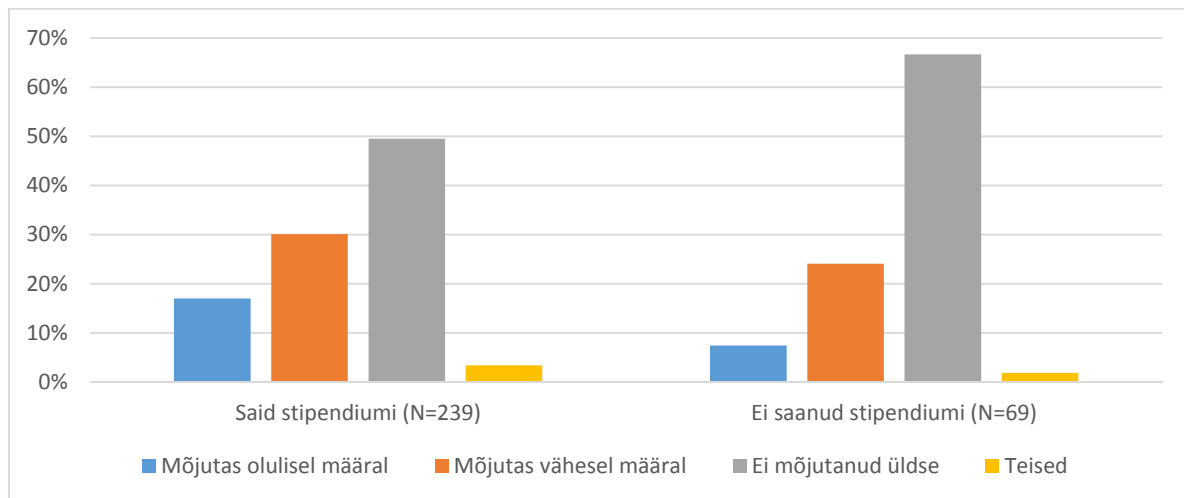
Küsitlusest selgus, et ligi 50 % tudengite hinnangul ei ole stipendiumite maksmine mõjutanud nende erialavalikut. 30 % tudengite erialavalikut mõjutas stipendiumite maksmine vähesel määral. Võrreldes bakalaureuse ja magistriõppe tudengite hinnanguid selgub, et stipendiumite maksmine on enam mõjutanud magistriõppe tudengeid ning mõju on olnud kasvav.

Joonis 5
Stipendiumite mõju erialavalikule (küsimusele vastasid I ja II aasta tudengid)

Stipendiumi saamine ei mõjuta oluliselt stipendiumite erialavaliku mõjule antud hinnangut (vt jooni nr 6). Siiski on näha, et üliõpilased, kes said stipendiumi, on hinnanud stipendiumite saamist erialavalikul olulisemana kui need, kes ei saanud.

Joonis 6
Stipendiumite mõju erialavalikule sõltuvalt stipendiumi saamisest

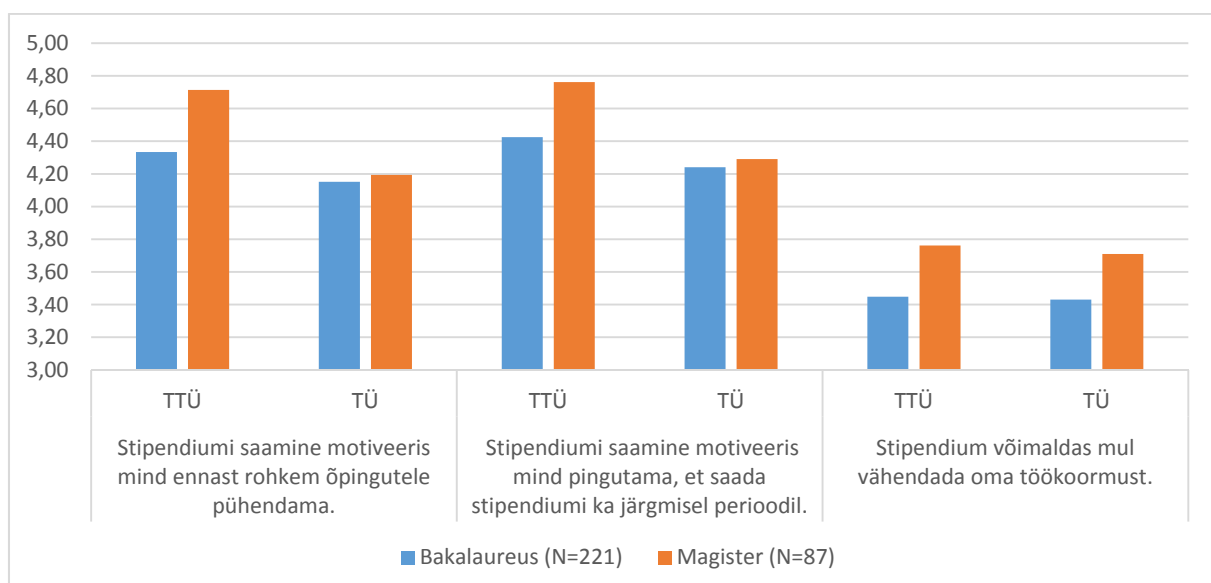

2.2 Stipendiumite mõju õpikäitumisele

Küsitlusest selgus, et nii bakalaureuseõppes kui ka magistriõppes on stipendiumite maksmise mõju tudengitele olnud suur. Stipendiumi saamine on motiveerinud tudengeid rohkem õpingutele pühenduma ning rohkem pingutama, saamaks stipendiumi ka järgmisel perioodil. Stipendiumite maksmise mõju töökoormuse vähendamisele oli mõnevõrra väiksem.

Bakalaureuseõppe ja magistriõppe võrdlus näitas, et magistriõppes on stipendiumitel motiveerivam mõju kui bakalaureuseõppes ning seda kõigi küsimuste lõikes. Täpsema ülevaate küsimuste lõikes antud keskmistele hinnangutele annab alljärgnev joonis.

Joonis 7
Stipendiumide mõju õpingutele (hinnangud 5-palli süsteemis)

2.3 Stipendiumite kasutamine

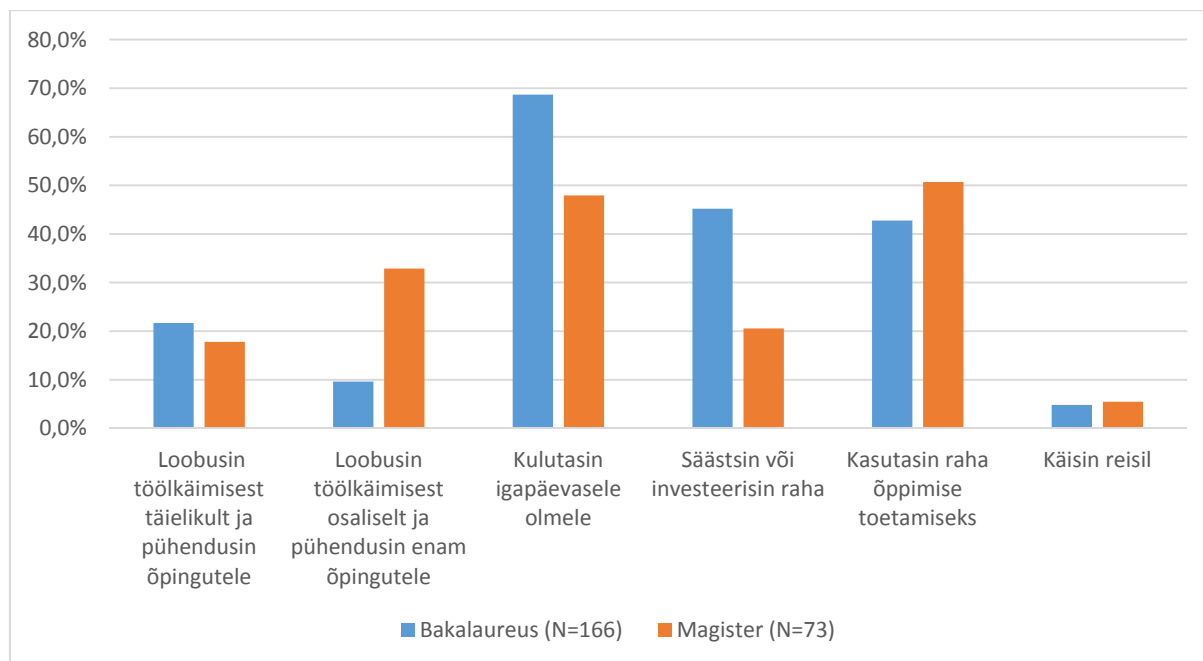
Stipendiumi suuruse ja vajaduse hindamisel on oluline pöörata tähelepanu, kuidas tudengid antud stipendiumit kasutavad.

Magistriõppe tudengid kasutavad stipendiumi raha eelkõige õpingutega seonduvatele väljaminekutele, bakalaureusetudengid enim igapäevasele olmele. Küsitluse tulemused näitavad, et ligi pooled bakalaureuseõppe tudengitest on stipendiumiraha ka säästnud või investeerinud.

Säästmiseks või investeerimiseks kasutas bakalaureuseõppes stipendiumi 45% ja magistriõppes 21% vastanutest. Kuna küsitluse eesmärk ei olnud saada täpset ülevaadet tudengite majanduslikust seisust (sh sissetulekute suurusest, leibkonna suurusest, kas nad elavad kodus või eraldiseisvalt jms näitajatest), siis ei ole selle analüüsi käigus võimalik täpsemalt hinnata kui suur osa stipendiumist säästeti.

Joonis 8

Saadud stipendiumide kasutamine

Jooniselt selgub, et senistes suurusjärgudes stipendiumite maksmine ei võimalda enamasti tudengitel töölkäimisest täielikult loobuda, kuid mõju töölkäimisele siiski avaldab. Täielikult loobus töölkäimisest 20,5% ja osaliselt 16,7% vastanutest. Mõnevõrra on üllatav asjaolu, et 1/3 magistrandidest on tänu stipendiumile loobunud töölkäimisest osaliselt.

Küsisime ka stipendiumi mittedaajatelt, kuidas mõjutaks nende käitumist see, kui nad saaksid stipendiumi bakalaureuse õppes 200 eurot ja magistriõppes 300 eurot kuus. Vastustest selgus, et suuri erinevusi tegeliku kulutamise ning hüpoteetiliselt kavandatava kulutamise vahel ei esine. Küll aga kavandaks töökoormust vähendada 39% vastanud bakalaureusetudengitest ja 36% magistritudengitest.

Küsitluse tulemusest selgus, et stipendiumite maksmine võimaldab loobuda tööl käimisest vaid ajutiselt. Kuna küsitluses ei olnud vaja täpsustada, millal stipendiumit on saadud, siis ei tähenda tööst loobumise kohta antud vastused, et antud tudengid on tööst loobunud pikemal perioodil. Seda näitasid ka küsitluse tulemused. 49-st tudengist 5 tudengit, kes väitsid, et stipendiumi tulemusel said nad tööl käimisest täielikult loobuda, on suundunud uuesti tööle st nad märkisid, et töötavad praegu täistöökoormusega.

Nendest tudengitest, kes vastasid, et loobusid töölkäimisest osaliselt (kokku 40 tudengit), töötab 88% ka praegu, sh 23% täiskoormusega. Ka vabavastustes tõid tudengid välja, et kuna stipendiumite saamine selgub iga semestri kohta eraldi, stipendiumi saamises ei saa olla kindel, siis ei soosi stipendiumite saamine täielikult tööl käimisest loobumist.

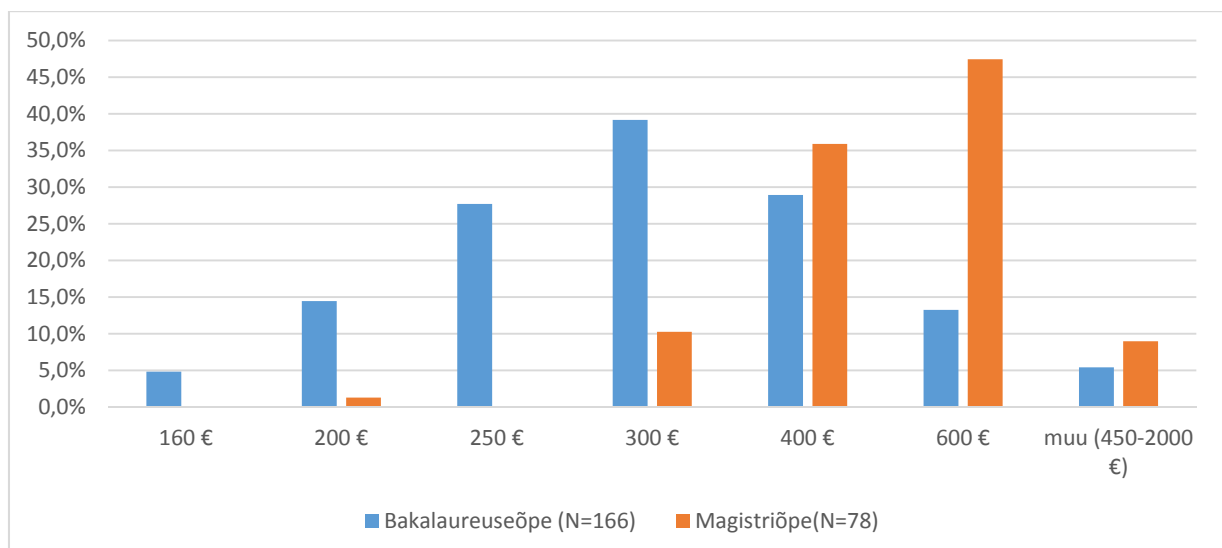
Küsitluse käigus uurisime, mis on peamised põhjused, miks need tudengid, kelle õppeaja pikkus on ületanud bakalaureuseõppes 4 aastat ja magistriõppes 2 aastat, ei ole õpinguid õigeaegselt lõpetanud. Tulemustes selgus, et tööl käimine on nominaalajaga mittelõpetamise peamine põhjus, sest 50 % tudengitel on lõpetamine veninud tööl käimise tõttu. 19 % tudengeid tõid põhjuseks õppetöö keerukuse, ülejäänud 31% tudengitest tõid välja muud erinevad põhjused, millest domineeris lõputöö kirjutamiseks aja leidmine.

2.4 Motiveeriv stipendiumi suurus

Küsitluse tulemused näitavad, et tudengite hinnangul tuleks oluliselt suurendada stipendiumite suurust, et stipendium võimaldaks pühenduda õppimisele ning lõpetada nominaalkoormusega. Enamuse bakalaureuseõppe tudengite ootus on, et stipendiumi summa oleks 250-400€. Magistriõppe tudengite ootuse kohaselt peaks stipendium olema 400-600 €.

Joonis 9

Tudengite ootused stipendiumisummale, mis võimaldab end tunda majanduslikult turvaliselt ja lõpetada nominaalajaga

Küsitluse tulemused näitavad, et tudengite ootused stipendiumite suurusele sõltuvad ka sellest, kui suurt stipendiumi on nad varasemalt saanud. Täpsemalt näitab ootuste suurust alljärgnev tabel, kus esimeses veerus on kajastatud varasemalt saadud stipendiumi summa ning järgmistes veergudes oodatav summa.

Tabel 4

Bakalaureuseõpe	Keskmine	Mediaan	Miinumum	Maksimum
Senine stipendium 100 € (N=46)	296 €	300 €	160 €	600 €
Senine stipendium 200 € (N=3)	300 €	300 €	200 €	400 €
Senine stipendium 240 € (N=114)	361 €	300 €	160 €	800 €
Magistriõpe				
Senine stipendium 300 € (N=64)	532 €	600 €	300 €	1 500 €
Senine stipendium 650 € (N=5)	590 €	600 €	400 €	750 €
Ei ole enne stipendiumi saanud (N=69)	391 €	300 €	160 €	2 000 €
Sh Bakalaureuseõpe(N=55)	326 €	300 €	160	600
Sh Magistriõpe (N=14)	685 €	600 €	200	2000

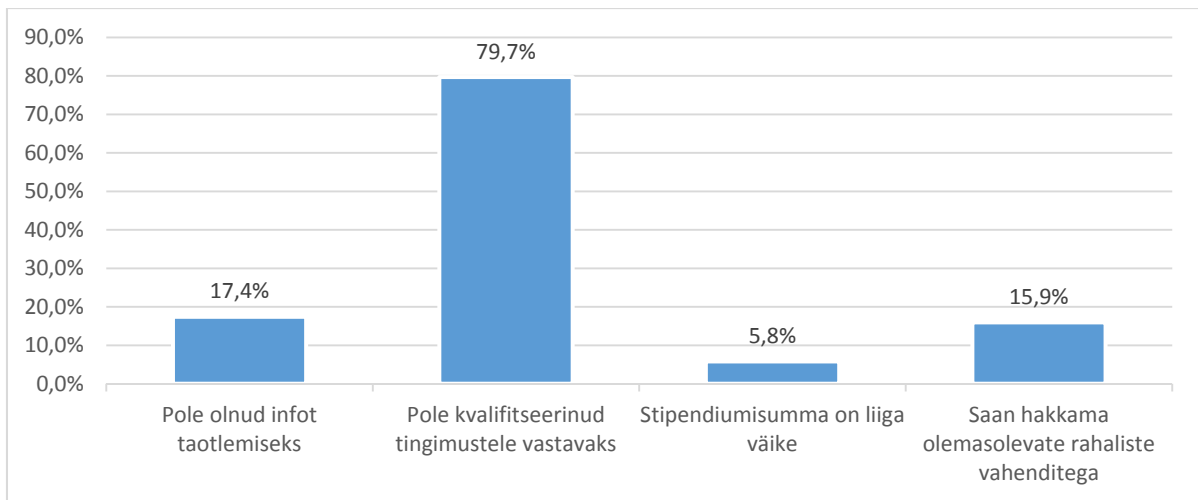
2.4 Stipendiumite mittesaamisevõi -taotlemise põhjused

Peamine põhjus, miks tudengid ei ole stipendiumi saanud või taotlenud on mittevastamine stipendiumi saamiseks kehtestatud tingimustele.

Küsitlusest selgus, et stipendiumite taotlemata ja saamata jäämise põhjus ei ole üldjuhul teavitamise vähesus. Toetust mittesaanud tudengitest viitas ainult 17%, et neil ei olnud piisavalt teavet stipendiumite kohta. Nende tudengite hinnangud stipendiumite info kättesaadavuse kohta olid keskmisest oluliselt madalamad. Näiteks teadlikkust IT Akadeemia stipendiumite taotlemise kohta hindasid nad 2,3 punktiga 5-st (keskmine 3,9 punkti), teadlikkust IT Akadeemia stipendiumite taotlemise tingimustest hinnati 2,6 punktiga (keskmine 4,03 punkti). Ülejäänud tudengitel oli stipendiumite mittesaamiseks või taotlemiseks teised põhjused.

Joonis 10

Stipendiumi mittetaotlemise põhjused (valida võis mitu vastusevarianti)

Võrreldes tudengite vastuseid piirkondade lõikes, selgus, et Tartu Ülikooli tudengid on teadlikumad stipendiumivõimalustest kui Tallinna Tehnikaülikooli tudengid. Eriti suur on vahe magistriõppe tudengite seas.

Stipendiumisumma on liiga väike 14 % TÜ ja 7 % TTÜ tudengite jaoks. Bakalaureuseõppe tudengid ei ole stipendiumi summa väiksust taotlemata jätmise põhjusena oluliselt pidanud.

Kokkuvõte

Tudengid hindavad oma üldist teadlikkust IT Akadeemia raames makstavate stipendiumite ja stipendiumite taotlemise tingimuste osas valdavalt heaks. Samuti ollakse IT Akadeemia erialade stipendiumidest teadlikumad kui ülikoolide poolt pakutavatest stipendiumivõimalustest üldiselt. Valdavalt hinnatakse stipendiumite jagamise põhimõtteid õiglaseks ja arusaadavaks.

Stipendiumite maksmise mõju erialavalikule on olnud pigem vähene. Enam kui pooltel juhtudel ei mõjutanud stipendiumi maksmine erialavalikut üldse. Olulisel määral mõjutas stipendium erialavalikul ainult 15% üliõpilastest, kusjuures magistritasemel on mõju suurem kui bakalaureusetasemel. Samal ajal on stipendiumide maksmise mõju tudengite õpikäitumisele olnud suur. Stipendiumi saamine on valdavalt motiveerinud rohkem õpingutele pühendumata ning pingutama, saamaks stipendiumi ka järgmisel perioodil.

Stipendiumi saamine ei võimalda enamasti tudengitel töölkäimisest täielikult loobuda, kuid mõju töölkäimisele siiski on. Täielikult loobus tänu stipendiumi saamisele töölkäimisest 20,5% ja osaliselt 16,7%, sh ligi kolmandik magistrandidest. Valdavalt arvavad üliõpilased, et saadav stipendium peaks olema täna makstavast suurem selleks, et võimaldada lõpetada ülikool nominaalse õppeajaga. Ootuspäraselt erinevad summad tasemete lõikes, keskmine bakalaureusetudeng hindab majanduslikku turvatunnet võimaldavaks stipendiumisummaks 300€, keskmine magistrand 600€.

Stipendiumide kasutamise analüüsist selgub, et magistriõppe tudengid (2/3 töötas) kasutavad stipendiumisummat eelkõige õpingutega seonduvatele väljaminekutele, bakalaureusetudengid (1/3 töötas) enim igapäevasele olmele. Tähelepanuväärne on aga see, et 45% bakalaureusetudengitest ja 21% magistritudengitest suudavad vähemalt osa saadud stipendiumisummast säästa või investeerida.